

ДОСТУПНОСТ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ ЖРТВАМА РОДНО ЗАСНОВАНОГ НАСИЉА:

Пружање бесплатне правне помоћи од стране адвоката

Истраживање:

Право на бесплатну правну помоћ жртава
родно заснованог насиља у републици Србији

Сажетак 2

мај 2022.

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Fenomen

WOMEN

Пројекат „Повећање доступности бесплатне правне помоћи
за жене које су преживеле родно засновано насиље у Србији“

Истраживање у оквиру пројекта ради Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

Сажетак бр. 2

ПРУЖАЊЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ ОД СТРАНЕ АДВОКАТА

Према Закону о бесплатној правној помоћи адвокати су први субјект препознат као пружалац бесплатне правне помоћи. Пружаоци се уписују у Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи, у оквиру кога се води посебна евиденција пружалаца бесплатне правне помоћи и евиденција пружалаца бесплатне правне подршке. Регистар води министарство надлежно за послове правосуђа, као јединствену јавну електронску базу података. Адвокати који пружају бесплатну правну помоћ уписују се на листу адвоката коју сачињава и министарству доставља Адвокатска комора Србије и саставни је део регистра. Према спроведеном истраживању, 63,4% испитаника уписано је у регистар адвоката пружалаца бесплатне правне помоћи. Међутим, у узорку, без обзира на упис у регистар, 84,8% испитаника је изјавило да у својој канцеларији *pro bono* пружа правну помоћ, док свега 15,2% то не чини. Процентуално посматрано, највећи број испитаника то чини 1-5 пута у току календарске године (33,7%), нешто мањи број 6-10 пута (28,4%), затим 11-20 пута то чини 20% испитаника, док 11,6% ову врсту помоћи пружа просечно 21-50 пута у току календарске године – преостали број испитаника то чини више од 50 пута. Највећи проценат испитаника (74,1%) бесплатно пружа правне савете, док је проценат адвоката који бесплатно заступају странке пред судовима знатно нижи.

Пажњу изазива чињеница да највећи број испитаника (80,4%) никада није позван да по Закону о бесплатној правној помоћи жртвама насиља у породици у кривичном поступку исту и пружи. Испитаници који су пружали бесплатну правну помоћ на основу овог законског текста су као клијенте имали у највећем броју случајева особе женског пола. Поред насиља у породици, бесплатна правна помоћ је пружана

**PРАВНА
ПОМОЋ
ЗА ЖРТВЕ
НАСИЛЈА**

Projekat "Povećanje dostupnosti besplatne pravne pomoći za žene koje su preživele rodno zasnovano nasilje u Srbiji" sprovodi Udruženje Fenomena uz podršku UN Women - agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena. Materijal je proizveden sredstvima Evropske unije. Sadržaj projekta i ovog materijala isključivo pripada Udruženju Fenomena i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije, UN Women niti zemalja članica UN-a.

жртвама кривичних дела убиство (члан 113. КЗ), тешка телесна повреда (члан 121. КЗ), злостављање и мучење (члан 137 КЗ), прогањање (члан 138а КЗ), увреда (члан 170. КЗ), недозвољене полне радње (члан 182. КЗ) и полно узнемиравање (члан 182 а КЗ). Као облици насиља јављало се физичко, сексуално, економско и психичко насиље, извршено од стране садашњих или бивших партнера, отвореним, вербалним или конклюдентним путем, с тим што се у узорку јавља и насиље извршено од стране надређених на радном месту.

Нешто већи проценат испитаника је пружао бесплатну правну помоћ по одредбама Породичног закона (49,2%). Према резултатима истраживања, укупно у 337 предмета адвокати су заступали тужиоца/тужитељку - лице које је претрпело породично насиље (према члану 284. Породичног закона). Генерално, као облици бесплатне правне помоћи јављало се пружање правних савета, заступање у парничном и кривичном поступку и састављање поднесака. Испитаници који су пружали бесплатну правну помоћ су у 82,7% случајева пружили правни савет, у 55,8% случајева састављали поднеске, у 42,3% случајева заступали у кривичном поступку, а у 59,6% случајева у парничном поступку. Забрињавајући је податак да су у свега 27 случајева адвокати пружали правну помоћ на основу упућивања од стране јединице локалне самоуправе.

Највећи проценат испитаника (51,8%) није имао случајеве у којима је лице према којем је извршено насиље повукло тужбу у парничном поступку, односно није се придружило кривичном гоњењу у кривичном поступку. Жртве које јесу одустале од даљег поступка као разлог су навеле лош материјални статус - недостатак финансијске независности у односу на учиниоца, потом помирење, грижу савести, страх од учиниоца и вршења поновног насиља, те страх од друштвене осуде и родбине, срамота, и сажалење према учиниоцу. Јавља се и страх од сведочења, трема и зазирање од правосудних органа, трошкови поступка, добробит детета, економска несамосталност и немогућност запошљавања, уверење странке да ће се тужени променити, утицај партнера или породице, јављају се и емотивни разлози праћени минимизирањем узрока (насиље само у алкохолисаном стању, преиспитивање сопственог понашања....), недостатак самопоуздања, очување брака и наставак живота у породичној заједници, као и покушавање решавања проблема у породичној заједници уместо на суду. Посебан проблем по мишљењу испитаника представља неповерење у институције.

**PRAVNA
POMOĆ
ZA ŽRTVE
NASILJA**

Projekat "Povećanje dostupnosti besplatne pravne pomoći za žene koje su preživjele rodno zasnovano nasilje u Srbiji" sprovodi Udruženje Fenomena uz podršku UN Women - agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena. Materijal je proizveden sredstvima Evropske unije. Sadržaj projekta i ovog materijala isključivo pripada Udruženju Fenomena i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije, UN Women niti zemalja članica UN-a.

На крају ћемо навести и да је 75,9% испитаника пружало бесплатну правну помоћ маргинализованим женама и женама из маргинализованих друштвених група. Ромкиње представљају 33% клијенткиња, жене из сеоских средина се јављају у проценту од 34,8%, жене са инвалидитетом представљају 6,8% клијентикња, а жене из религијских мањина 1,8%.

**PРАВНА
ПОМОЋ
ЗА ЖРТВЕ
НАСИЛЈА**

Projekat "Povećanje dostupnosti besplatne pravne pomoći za žene koje su preživele rodno zasnovano nasilje u Srbiji" sprovodi Udruženje Fenomena uz podršku UN Women - agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena. Materijal je proizveden sredstvima Evropske unije. Sadržaj projekta i ovog materijala isključivo pripada Udruženju Fenomena i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije, UN Women niti zemalja članica UN-a.

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ ZA ŽRTVE NASILJA

Projekat "Povećanje dostupnosti besplatne pravne pomoći za žene koje su preživjele rodno zasnovano nasilje u Srbiji" sprovodi Udruženje Fenomena uz podršku UN Women - agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena. Materijal je proizveden sredstvima Evropske unije. Sadržaj projekta i ovog materijala isključivo pripada Udruženju Fenomena i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije, UN Women niti zemalja članica UN-a

